

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXIV. Imagines per se & propriè non esse colendas eo cultu, quo exemplar
ipsum colitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

mentatio eorum de unitate motus in imaginem, & in exemplar. Tūc enim est idem motus in imaginem, & in exemplar, quando exemplar consideratur ut obiectiuè relucet in imagine, ut diximus.

Deinde **Capreolus** disertè admittit adorationem istam imaginum esse per accidens, quomodo adorantur vestes Regis, cum Rex vestitus adoratur. immò **B. Thomas** ipse art. 4. eiusdem quæstionis dicit, ita honorari honore regio imaginem Regis, sicut vestes Regis. Certum autem est vestes Regis non honorari regio honore, nisi per accidens.

Denique eodem tendit speculatio Caietani, cum ille dicit imaginem Christi adorari latria, non ratione materiæ, nec ratione formæ, seu figuræ, sed ratione actualis repræsentationis; non enim vult dicere, repræsentationem illam actualem esse rationem, cur imago adoretur latria. sed vult dicere, illam repræsentationem esse conditionem, ratione cuius imago concipitur coniuncta cum exemplari, & proinde per accidens adoratur.

CAPVT XXIV.

Imagines per se, & propriè non esse colendas eo cultu, quo exemplar ipsum colitur.

QUARTA propositio. Imago per se, & propriè nō est adoranda eodem cultu, quo ipsum exemplar; & proinde nulla imago est adoranda cultu latriæ per se, & propriè.

Probatur **PRIMO** ex Concilio VII. act. 7. vbi legimus, imaginem Christi non esse adorandam latria. Id autem falsum esset, si imagini per se, ac propriè deberetur idem cultus, qui deberetur exemplari, Christus enim cultu latriæ adorandus est.

DICIS; Concilium loquitur de adoratione, quæ exhibetur rei propter se; imago autem adoratur latria, sed propter aliud. **CONTRA;** nam Concilium dicit, imagines non aliter adorari, quàm adoretur liber Euangeliorum, & sacra vasa. quod idem repetit VIII. Synodus, act. vlt. can. 3. At nemo vn-

QQQ999 3 quam

quam dixit librum Euangeliorum, vel sacra vasa adorari latria vlllo modo.

SECUNDO probatur ex Augustino, Gregorio, & Damasceno, & ex Conciliis Senonensi, & Moguntino supra citatis, vbi habetur imagines non esse colendas cultu diuino.

DICES; loquuntur de cultu diuino, qui exhibetur alii propter se. CONTRA; quia de hoc non poterat esse dubitatio. Concilia autem de his rebus definiunt, quæ in controversiam veniunt.

TERCIO latria est cultus proprius Deo, sed nulla imago per se, & proprie est Deus, siue consideretur ratione materiae, siue ratione figuræ, & colorum, siue ratione relationis, ergo per se, & proprie non debetur vlli imagini cultus latriæ.

DICET aliquis fortasse, latriam esse cultum proprium Deo quando exhibetur propter se, non autem quando propter aliud. CONTRA; nam de essentia veræ latriæ est exhiberi propter se: latria enim dicitur summus cultus, qui debetur vero Deo, vt primo principio omnium rerum. implicat autem contradictionem, exhiberi summum cultum primo principio, & propter aliud; nam si primo principio, non ergo propter aliud. si propter aliud, non primo principio. Ergo vel imago exhibetur cultus latriæ propter se, & hæc est vera idololatria: vel non exhibetur propter se, & tum ille non est cultus veræ latriæ. PRAETEREA vel ista latria, quæ exhibetur imago propter aliud, est idem cultus cum eo, qui exhibetur Deo, vt alius minor; si idem, ergo æquè colitur creatura, atque ipse Deus: quæ certè idololatria est; nam idololatria non solum est, cum adoratur idolum relicto Deo, sed etiam cum adoratur idolum simul cum Deo. Exod. 20. *Deos aureos, & Deos argenteos non facietis mecum.* Si est cultus minor, non ergo est latria; nam latria est summus cultus.

QUARTA ratio, imagini non conuenit cultus internus nec externus veræ latriæ; nam internus cultus est apprehensio rei, vt primi principij, & prostratio voluntatis conueniens illi apprehensioni: actus autem externus proprius est sacrificium. Certè autem nec apprehēdimus imaginem, vt primum principium, nec illi sacrificamus; non igitur illam adoramus cultu latriæ.

QUINTA

QVINTA ratio, imago, vt imago, opponitur exemplari, & est illo inferior, ergo non potest coli eodem cultu, sed minori, nam vnumquodque honorandum est pro sua dignitate. Certè autem longè maius est, esse Christum, quam esse imaginem Christi.

SEXTA ratio, qui colebant imaginem Christi diuinis honoribus, inter hæreticos numerantur ab Irenæo lib. i. cap. 24. Epiphaniò hæresi 27. Augustino hæresi 7. & Damasceno libro de cætum hæresibus in fine: Atqui isti cùm Christum colerent, sine dubio imaginem eius propter ipsum colebant, nõ igitur licet imagines colere diuinis honoribus, id est, cultu latriæ, etiam si quis dicat, id se facere propter Deum, vel Christum, non propter imagines; nam hoc ipso, quod eas colit diuinis honoribus, conuincitur eas colere propter ipsas, non propter Deum, quidquid ipse verbis dicat.

Accedant P O S T R E M O illi antiquissimi versiculi:

Nam Deus est, quod imago docet, non Deus, &c.

Satis enim apertè significant, non deberi imagini cultû Deo debitum.

Ex his ad argumenta proposita facilè responderi potest. Ad P R I M V M: *O crux aue spes vnica, &c.* respondeo, vel ibi accipi crucem pro ipso Christo crucifixo, vt diximus: vel illam esse prosopopœiam rhetoricam, qua Ecclesia alloquitur crucem eo modo, quo Moses alloquitur cælum & terram, cùm ait Deut. 32. *Audite cæli quæ loquor, &c.* & quando beatus Andreas eandem alloquebatur, cùm diceret: *Salue crux preciosa, &c.* significamus autem hac prosopopœia nos desiderare fructum crucis, id est, saluari per meritum Christi, qui in cruce passus est.

Ad S E C V N D V M dicetur infra in responsione ad quintum.

Ad T E R T I V M dico, Ambrosium per crucem intelligere passionem Christi, siue carnem patientem, sicut per imaginem Dei intelligit diuinitatem. Vult enim dicere, vnum esse Christum Deum, & crucifixum, & propterea cum adoratur Christus Deus, non separari ab illo humanitatem; & cùm adoratur Christus crucifixus, non separari diuinitatem.

Ad Q V A R T V M respondeo, Hieronymum ibi non dicere, à Paula propriè adoratam crucem, sed quod prostrata ante

QQQ999 4 crucem

crucem adorabat Christum, quem in cruce representari videbat.

Ad QUINTVM de vno motu in imaginē, & in exemplar, varia dantur solutiones. PERSIUS respondet, id non esse verum, quod eodem motu feramur in imaginem, & in exemplar, cum illa sint opposita, nec possint cognosci, nisi duabus cognitionibus, ait etiam nusquam haberi in Aristotele, & B. Thomas adducit. At certe Aristoteles libro de memoria & reminiscencia, cap. 2. id aperte dicere videtur; nam reus volens causam, cur memoria cognoscat absentia, dicit, causam esse, quia in memoria sunt species rerum, quæ sunt quasi picturæ quædam. & si quidem homo speculetur illa phantasmata, ut res quædam sunt in se, non cognoscat præterita, sed rem præsentem cogitabit: at si speculetur eadem phantasmata, ut imagines sunt, tunc cognoscat præterita, quorum illa sunt imagines, quia nimirum non potest cognosci imago, nisi imago, quin simul cognoscatur res, cuius illa est imago. Nec verum est, quod dicit Persius, relatiua quia sunt opposita, non posse cognosci vna cognitione; nam ita sunt opposita, ut vnum ab altero pendeat, & vnum sine altero nec definit, nec cognosci possit.

DVRANDVS aliter respondet; admittit enim esse vnum motum mentis in imaginem, & in exemplar, sed negat propterea esse etiam vnam adorationem; nam licet mens vtrumque simul cognoscat, tamen non dicit, vnum esse alterum, sed intelligit esse distincta, & disparia, & proinde non adorat illa vna & eadem adoratione.

Confirmant alij hanc solutionem, quia licet sit vnus motus mentis, id est, intellectus in imaginem & exemplar, tamen possunt esse contrarij motus voluntatis. Nam qui videt imaginem Christi malè depictam, odit imaginem, ut imago est, & tamen diligit Christum: & è contrario, qui videt imaginem Iudæ pulchrè expressam, diligit imaginem, & odit exemplar.

Hæc solutio non satisfacit; nam S. Thomas non dicit motum in imaginem, ut imago est, esse etiam in exemplar, sed dicit, motum in imaginem, ut imago alterius est, esse etiam in exemplar; & hoc est verum tam de motu intellectus, quam voluntatis. Nam qui amat imaginem Christi, non quia

quia imago est, sed quia imago est Christi, impossibile est, quin simul diligat Christum, quandoquidem Christus est ratio, cur diligat imaginem. Qui autem diligit imaginem pulchram Iudæ, & odit Iudam, non diligit imaginem illam ut Iudæ, sed ut pulchram imaginem simpliciter, id est, delectatur illa proportionem, quæ est inter imaginem & exemplar, non curans quale sit exemplar.

Existimo ergo aliter respondendum. ac primùm, admitto esse eundem motum etiam voluntatis in imaginem & exemplar: sed tunc vel exemplar concipitur & adoratur tanquam principale obiectum, vel non, id est, vel concipio, & adoro ipsum Christum in imagine obiectivè relucens; vel concipio, & adoro imaginem ipsam, ut Christi imaginem, ita ut Christus in obliquo ponatur, non in recto. Si PRIMVM, tunc adoratio quidem est patriæ, sed fertur in Christum per se, in imaginem solum per accidens: & hoc videntur sibi voluisse Capreolus & Caietanus. Si SECUNDVM, tunc adoratio fertur quidem in imaginem per se, & consequenter in Christum, sed non est adoratio veræ patriæ, sed longè inferior.

DICES; at Christo convenit adoratio patriæ veræ, si ergo ista adoratio terminatur etiam ad Christum, erit veræ patriæ. RESPONDEO, Christo convenire veram patriam, quando adoratur, ut est in se, non autem quando adoratur, ut est in imagine per participationem. Quemadmodum qui honorat famulum Regis, certè honorat ipsum Regem; & tamen longè aliter honorat Regem ipsum in propria persona, quàm in famulo suo, ut notum est; & hinc patet responsio ad SECUNDVM. nam cum honoratur imago, honor eius transit ad prototypum, sed honor ille non est talis, qualis debetur prototipo in se, sed qualis ei debetur, ut ab imagine participatur.

Ad SEXTVM dico eodem modo, rationem, cur honoretur imago, esse ipsum exemplar, exemplar tamen aliter honorari debere, ut est in se, aliter ut participatur ab imagine.

Ad SEPTIMVM dico, eum, qui lædit statuam Regis, puniri ut reum maiestatis, quia verè læsit Regem: sed nego tam graviter puniri, ac si læsisset Regem. Quod si aliquis æquè graviter puniretur, id fieret, quia constaret non læsisse statuam ut statuam Regis, sed accepisse statuam pro ipso Rege.

QQQ qqq s CAPVT